

УДК 330.131.7-047.27:[338.45:621(477)]

Гнеушева В.О.¹, Кузнецов І.А.²

¹ доц. Запорізького інституту економіки та інформаційних технологій

² асп. Запорізького інституту економіки та інформаційних технологій

ІДЕНТИФІКАЦІЯ КЛЮЧОВИХ ЗАГРОЗ, НЕБЕЗПЕК ТА РИЗИКІВ ЯК БАЗИС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Машинобудування України має значний потенціал для зростання та є однією з ключових галузей економіки країни, яка може стати драйвером забезпечення довгострокового росту економічної системи держави. Трансформаційні процеси, які почали відбуватись у економіці України під впливом переходу на постіндустріальну модель розвитку, прискорення євроінтеграційних процесів і, особливо, економічних викликів (економічна криза 2014-2017 років, пандемія, російська військова агресія) призвели до розвитку кризових процесів в українському машинобудуванні. Сучасний стан галузі машинобудування в Україні та українських машинобудівних підприємств можливо охарактеризувати, як депресивний. Українські підприємства машинобудування потребують формування, забезпечення і збільшення економічної безпеки, що не можливо зробити без чіткої ідентифікації ключових загроз, небезпек та ризиків для їх функціонування на ринках продукції.

Проблематику формування, забезпечення та оцінки економічної безпеки машинобудівних підприємств досліджували наступні науковці: І. Дашко та С. Стефаник [1]; О. Редька [2]; С. Салоді [3] та ін. Наголошуємо на необхідності продовження наукових досліджень у сфері економічної безпеки машинобудівних підприємств України враховуючи практичну необхідність розробки ефективного інструментарію підвищення економічної безпеки українських підприємств машинобудівної галузі на основі ідентифікації ключових небезпек, загроз та ризиків.

Машинобудівні підприємства України мають значні проблеми розвитку [1], які збільшились, починаючи з активізації трансформаційних процесів в економічній системі країни, що були викликані економічною кризою 2014-2017 років [3]. Дослідження фінансових результатів українських машинобудівних підприємств у період з 2014 року до 2024 року дозволяє стверджувати, що підприємства машинобудування мали низьку адаптивність до економічних викликів, які спостерігались у обраний для дослідження період часу. Так, за одинадцять років дослідження, чотири роки (2014, 2015, 2020, 2022) українське машинобудування генерувало збитки. У інші роки дослідження, значні розміри прибутку були згенеровані тільки у 2024 році

(7,8 % від загальних прибутків згенерованих суб'єктами підприємницької діяльності країни) [4].

Враховуючи наведене, можемо вказати на необхідність нарощування рівня економічної безпеки підприємствами машинобудування країни, що неможливо зробити без ідентифікації ключових загроз, небезпек та ризиків.

До ключових загроз (формують ймовірність настання небезпек) економічній безпеці українських підприємств машинобудування слід віднести: військові загрози; постіндустріальну трансформацію економічних відносин; прискорення євроінтеграційних процесів.

До ключових небезпек (формують ймовірність настання ризиків) економічній безпеці українських підприємств машинобудування слід віднести: різкі зміни на ринках збуту продукції, особливо в Україні; еміграцію населення; зменшення на ринку праці пропозиції від чоловіків.

До ключових ризиків (формують ймовірність настання збитків та втрат) економічної безпеки українських підприємств машинобудування слід віднести: не ефективну державну політику [2]; військову трансформацію економіки країни; дефіцит фінансових та трудових ресурсів; прискорення цифрової трансформації.

Наголошуємо на необхідності пошуку шляхів та інструментів забезпечення (підвищення) економічної безпеки підприємств машинобудування в Україні. Подальші дослідження слід акцентувати на розробці методик оцінювання рівня економічної безпеки українських машинобудівних підприємств, як базису нарощування економічної безпеки для суб'єктів господарювання у машинобудівній галузі країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дашко І., Стефанік С. Методичний підхід до оцінки рівня фінансово-економічної безпеки промислових підприємств. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-58>. (дата звернення: 08.10.2025).
2. Редька О. Механізм реалізації державної політики щодо забезпечення економічної безпеки машинобудівної галузі. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2024. № 326(1). URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-326-71>. (дата звернення: 08.10.2025).
3. Салоїд С.В. Внутрішні передумови формування економічної безпеки підприємств машинобудування. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут». Економіка підприємства*. 2018. № 15. URL: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.15.2018.135512>. (дата звернення: 08.10.2025).
4. Державна служба статистики України. Фінансові результати до оподаткування підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства (без урахування банків) за 2010-2024 роки. URL: <https://ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 08.10.2025).